SVOBODA **СВОБОДА**

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 229. JERSEY CITY and NEW YORK FRIDAY, DECEMBER 2, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК П'ЯТНИЦЯ, 2-го ГРУДНЯ 1988 Ч. 229 РІК XCV

ВІДКЛИК І. ДЕМ'ЯНЮКА ВІДКЛАДЕНО ДО 4-ГО ТРАВНЯ 1989 РОКУ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Відклик оборонців Івана Дем'янюка до Верховного суду Ізраїля, запляновений на понеділок, 5-го грудня ц.р., відкладено до 4-го травня 1989 року з уваги на смерть ізраїльського оборонця Дова Ейтана, який, як твердить ізраїльська поліція, покінчив самогубством у вівторок вранці, 29-го листопада ц.р.

Про відкладення відклику повідомив Верховний суд адвоката Йорама Шефтеля, який вніс був негайно прохання про відкладення.

Едвард Нишник, зять І. Дем'янюка, категорично відкидає теорію самогубства, уважаючи, що поліція повинна перевести ґрунтовне слідсто. Цієї самої думки є адвокат Джан Ґілл.

Д. Ейтан, колишній суддя окружного суду в Єрусалимі — до речі, цього самого, що судив Дем'янюка — зрезиґнував у 1983 році після 17-ох років служби і став партнером у приватній адвокатській фірмі Бар-Он, Ейтан, Мандель і Ко. Він мав репутацію блискучого і досвідченого юриста. Він заможний, вів нормальне і тепле родинне життя, був уважним у виборі їжі. Тому дивним є поспішне твердження поліції, що він покінчив самогубством.

Особи, які розмовляли з Ейтаном день раніше, включно з речником Верховного суду в Ізраїлі, твердять, що він приготовлявся до процесу у вірі, що його виграє.

Родина Дем'янюка пошукує нового адвоката.

Й. Кунґис втратив американське громадянство

Нюарк, Н.Дж. — Нюджерзький мешканець, американець литовського походження, Йозас Кунґис втратив громадянство З'єднаних Стейтів Америки ,але не буде депортований до іншої країни, бо така була домовленість між ним і Бюром спеціяльних дослідів при Департаменті справедливости, — інформує нюйоркський щоденник „Стар Леджер" у числі з 23-го листопада цього року.

Жидівські організації, а пізніше згадане бюро, закидали Кунґисові, що він був воєнним злочинцем і на його совісті є вбивство 2,000 литовських жидів, забитих під час Другої світової війни. Згідно з попередньою домовленістю суд в Нюарку відібрав американське громадянство від Кунґиса, але дозволив йому жити в Америці на статусі постійного резидента.

Департамент справедливости, зглядно його бюро спеціяльних дослідів, не настоювало на депортації Кунґиса, бо він весь час заперечував співпрацю з нацистами і існувала можливість, що суд евентуально погодиться з його і його адвокатом арґументацією. У повідомленні однак сказано, що немає жадної перешкоди у видачі Кунґиса закордонній державі, якщо така вимагатиме його видачі за доконані ним злочини. Ніл Шер, кажуть спостерігачі, хвалився, що Кунґис є 30-им „нацистським злочинцем", мешканцем Америки, якому, завдяки його бюрові відібрали громадянство, тоді коли правдиві нацисти, а навіть близькі співробітники Адольфа Гітлера живуть спокійним життям в багатьох країнах світу.

Філядельфійський комітет влаштовує демонстрацію в Ню Йорку

Філядельфія. — Філядельфійський Комітет в Обороні Національних і Людських Прав в Україні влаштовує демонстрацію в Ню Йорку в середу, 7-го грудня ц.р., з приводу приїзду Міхаїла Ґорбачова на виступ в ООН. Маніфестація від год. 11-ої перед полуднем відбудеться біля стін Ісаї, Перша аве. і 42-га вул.

З УОКЦентру у Філядельфії виїде в середу в год. 8-ій ранку автобус. Оплата — 10 дол. від особи. Інформації і зголошення — Уляна Мазуркевич (215) 782-1019, Ірина Юрчак (215) 424-1348.

Н. Шер хвалився своїми „досягненнями"

Філядельфія. — Місцева газета „Філядельфія Інкваєр" помістила інформацію про те, що керівник ОСІ при Департаменті справедливости, Ніл Шер, хвалився перед жидівською громадою в Ню Джерзі своїми „досягненнями". Шер виступав у невеличкому місті цього стейту Сіннамінсон де у Темпел Сінай виступив із 45-хвилинною промовою.

Після виступу відбулась виміна думок між ним і присутніми громадянинами. Одні з них робили Шерові закиди, що його бюро занадто повільно полагоджує справи „воєнних злочинців", інші заявляли, що він шукає залочинців там, де їх немає.

Шер, — пише газета, — був поденервований закидами, передусім тими, які закидали йому бездіяльність. Очевидно, він оправдувався, що йому, мовляв, ставлять перешкоди з усіх сторін. Він назвав Адміністррацію президента Роналда Регена, колюмніста Патрика Бюкенена, східньоевропейських активістів та інших тими, які перешкоджають йому „працювати".

Н. Шер, який є жидом з походження, сказав жидівській авдієнції, що його бюро перевіряє тисячі правдоподібних „воєнних злочинців", які живуть в ЗСА. Бюро ОСІ має 40 працівників, але цього року зменшено бюджет на його працю, який становить „тільки" 3 міл. дол. Жиди, які пережили гітлерівські концтабори смерти, заявили, що їхнє життя вже недовге, а потім не буде кому свідчити проти „злочинців".

На закінчення Шер потішив публіку заявою, що його бюро перевіряє тепер багато нових справ. Присутній на цих зборах чоловік на прізвище Пелерін зробив донос на одного мешканця Ню Бранзвику, який нібито мав бути колись сторожем в концтаборі, але його треба „брати під слідство тепер, заки живуть ще свідки". Шер, записавши прізвище людини, пообіцяв перевірити цю справу у Вашінгтоні.

Дж. Буш формує свій кабінет

Вашінгтон. — Повернувшись у столицю після святкового відпочинку у стейті Мейн, майбутній президент Джордж Буш зробив чергове призначення у свою Адміністрацію: він назвав пресовим секретарем Білого Дому Марлина Фіцвотера, який у даний час працює представником президента для зв'язків з пресою.

Очікують, що цього тижня Дж. Буш зробить ще два важливі призначення — на посади секретарів Департаментів оборони і фінансів. Вважають, що і ту і другу посаду займуть тексасці: колишній сенатор Джан Тавер і нафтопромисловець Роберт Мосбакер.

На місце пресового секретаря Білого Дому було кілька претендентів. Вибір Буша випав на М. Фіцвотера не випадково. Фіцвотер був пресовим секретарем віцепрезидента Буша до того, як подав резиґнацію Леррі Спікс, представник Р. Регена для зв'язків з пресою. Потім Фіцвотер дістав підвищення. Нині майбутній президент запропонував йому залишитися у Білому Домі, на що Фіцвотер відповів згодою.

Згадуючи ім'я Тавера у зв'язку з вакансією у Пентагоні, журналісти згадують, що ще минулого тижня колишній сенатор розглядався як основний кандидат на цю посаду. Але потім були висловлені і сумніви щодо Тавера. Сумніви були зв'язані, поперше, зі шлюборозлучним процесом Тавера і, подруге, що більш істотне, з неприйнятливим для контрольованого демократами Конгресу становищем Тавера стосовно видатків на оборону. Колишній сенатор вважається стійким прихильником збільшення військового бюджету.

Р. Мосбакер — кандидат на секретаря Департаменту фінансів — старий друг Буша. Як і Буш, він досягнув мільйонного майна на нафтопромислі. Від 1970 року Мосбакер займався збиранням засобів в різних виборчих кампаніях Буша. Був він і фінансовим організатором минулої успішної кампанії віцепрезидента.

Після проголошення пропозиції Фіцвотерові стати його пресовим секретарем, Буш зустрівся з лідером республіканців у Сенаті Робертом Долом — своїм головним суперником-однопартійцем у президентських передвиборах. Буш і Дол ніколи не були приятелями. Але останнього року відносини між ними погіршилися. А співробітництво Буша з Конгресом з багатьох причин залежить від його взаємовідносин з лідерами обох партій.

В перші години після зустрічі Буша і Дола їх канцелярії не видали ніяких офіційних комунікатів. Однак з джерел, близьких до майбутнього президента і лідера республіканців у Сенаті, стало відомо, що обидві сторони домовилися про співробітництво.

ДОПОВІДЬ ПРО А. ВЕДЕЛЯ

Ню Йорк. — В суботу, 10-го грудня ц.р., о год. 5-ій по полудні в Домівці НТШ 63 Четверта авеню (між 9-ою і 10-ою вулицями) д-р Ігор Соневицький виголосить доповідь на тему: „Історія музичної спадщини Артема Л. Веделя". Доповідь буде виголошена в циклі доповідей „Україна сьогодні".

ПРИПИНЮЮТЬ ЗАГЛУШУВАННЯ ПЕРЕДАЧ „РАДІО СВОБОДА" І „ВІЛЬНА ЕВРОПА"

Мюнхен, Західня Німеччина. — Малком С. Форбс, голова Ради міжнародних радіо-передач, якій підлягають також радіостанції „Вільна Европа" і „Свобода" заявив кореспондентам, що Совєтський Союз припинив від вівтірка, 29-го листопада, заглушування радіопередач в російській, українській, білоруській мовах, а також передачі до трьох прибалтійських країн, на Кавказ і Центральну Азію. Форбс вважає, що таке рішення генерального секретаря ЦК КПСС і голови Президії Верховної Ради СССР Міхаїла Ґорбачова буде сильною підтримкою на Заході для його політики гласности, перебудови, більш відкритого суспільства, лібералізації режиму і лагіднішої закордонної та внутрішньої політики компартії в самому СССР.

Заглушування радіопередач, як відомо, розпочалося ще в 1950 роках, в часі напруження між Сходом і Заходом, берлінської кризи, творення оборонних бльоків — Північно-Атлантійського Оборонного Союзу (НАТО) і Варшавського Пакту, поспішного збросння, посиленої продукції, атомової зброї, нуклеарних стратеґічних далекобіжних й інших ракет, ідеологічної конфронтації ідей, комуністичної і демократичної тощо.

Керівники „Радіо Свободи" і „Вільної Европи" заявили, що вони вже мають позитивні відгуки від слухачів з СССР і сателітних країн після зупинення заглушування короткометражних передач в різних мовах. Першими на припинення відгукнулись слухачі з України, Білорусії, Литви, Латвії, Естонії, Грузії, Вірменії і, очевидно з Російської ССР. Тепер, повідомляють слухачі, передачі чути виразно в кожній порі дня і ночі.

Також західньонімецька радіо-передача „Дойче веллє" і ізраїльська радіостанція, яка деякі свої передачі скеровує до СССР, задоволені рішенням СССР, бо хоч вони ще не мають потвердження припинення заглушувань їхніх передач, але слухачі перестали скаржитись на перешкоди, значить і там наступили зміни. Раніше Совєтський Союз перестав заглушувати радіо-передачі „Голосу Америки" і британської радіостанції Бі-Бі-Сі. Із східньоевропейських держав далі продовжують заглушувати передачі тільки Чехо-Словаччина і Болгарія.

Юджін Пелл, президент „Радіо Свобода" і „Вільної Европи" підкреслив, що така позитивна зміна являється наявним доказом, що Совєтський Союз почав дотримуватись гельсінкських постанов про виміну ідей. Подібні заяви склали також інші керівники радіостанцій і деякі відповідальні за це особи у Вашінгтоні.

Загально вважають, що західніх передач слухає кожного дня 16 мільйонів осіб в СССР і сателітних країнах.

Кремлівський ідеолог виступив проти А. Солженіцина

Москва. — Агентство Асошієйтед Пресс, покликаючись на совєтські джерела, інформує, що офіційний кремлівський ідеолог Вадім А. Медведєв офіційно виступив 29-го листопада проти публікації твору російського письменника Александра Солженіцина під заголовком „Архіпелаг ҐУЛаґ" і заявив, що письменник й далі залишеться на „чорній листі" осіб, твори яких не можуть покищо появлятися в Совєтському Союзі.

Виступаючи на пресовій конференції, В. Медведєв підкреслив виразно і недвозначно, що А. Солженіцин відкрито виступав і виступає проти комунізму, як ідеології і цю свою теорію ненависти до комуністичної системи намагається поширювати у своїх публікаціях. При тому Медведєв признався, що характеристика сітки сталінських концтаборів, життя в'язнів в них, тодішній режим і знущання над людською гідністю, були майстерно відтворені А. Солженіцином на підставі його власного досвіду з перебування в багатьох з описаних ним таборів, куди він попав нібито за критику самого Йосифа Сталіна і його політики.

„Архіпелаг ҐУЛаґ, твір який потряс світом, був написаний ще далеко перед видворенням письменника до Швайцарії, але книга ніколи не появилася в Совєтському Союзі. Її щойно видали за кордоном. Тепер письменник працює над історичною новелею „Жовтень 1914", „Жовтень 1916" і „Жовтень 1917", у якій він піддає гострій критиці не тільки російську революцію і комуністичний переворот, але і саму теорію Владіміра Леніна. Історична „трилогія" базована на численних документах, знайдених в багатьох архівах світу і приватних листах В. Леніна й інших комуністичних керівників.

Можливо тому, совєтські чинники, довідавшись про нову працю А. Солженіцина, знову зарахували його до „чорних овець", бо раніше вже чулися голоси вимог, щоб цілковито реґабілітувати письменника і почати друкувати його твори в СССР.

ВСЕНАРОДНА МАНІФЕСТАЦІЯ НА ЗАКІНЧЕННЯ V СКВУ БУЛА ВЕЛИЧАВА І БАГАТОЛЮДНА

Торонто (О. Кузьмович). — Завершенням V Світового Конгресу Вільних Українців була безумовно величава Всенародна Маніфестація у величезній залі Мейпл Ліф Ґарденс у неділю 27-го листопада 1988 року.

Ця маніфестація була рівночасно завершенням святкувань 1000-річчя Християнства України на канадському терені, а може і в цілій діяспорі. 10,000 українських громадян майже вщерть виповнили місця у тій найбільшій арені Торонто, та зі захопленням приглядалися дбайливо підготованій мистецькій програмі, яка, хоча виведена бездоганно, була дещо задовга.

Її попередив соборний екуменічний Молебень, який відслужили Ієрархи Української Католицької, Православної і Протестантської Церков, в якому взяло участь 15 Ієрархів і 24 священики, між ними Митрополит УКЦеркви в ЗСА Степан Сулик і Митрополит УПЦ в Канаді Василь Федак.

До Молебня співали хори українських молодечих ансамблів під мистецьким керівництвом Василя Кардаша, а диригували Марійка Кулик і Роман Ясінський. В часі Молебня зі словами до вірних виступили Митрополит УКЦ Степан Сулик, Митрополит УПЦ Василій Федак і пастор Євангельсько-Баптистського Об'єднання Олекса Гарбузюк. Митрополит Степан у своєму слові звернув увагу на те, що українці не навчилися зі своєї історії минулого і далі продовжують ці непорозуміння, які були колись поміж синами князя Ярослава. Закінчив Владика свою проповідь вірою, що друге 1000-річчя українська спільнота розпічне в мирі і згоді. Митрополит УПЦ В. Федак з радістю ствердив факт, що саме цим Молебнем українська спільнота святкує 1000-річчя справді соборно, як один народ, а завдання майбутнього того народу мусить перебрати молоде покоління, яке буде свідоме своєї віри і свого походження.

Владики під час соборного Молебня.

(Фота: ред. Рома Гадзевич)

Після закінчення Молебня розпочалася друга т.зв. офіційна частина маніфестації, яку провадило двоє пластунів, професіоналістів, а це адвокат Христя Мацiв і проф. Юрій Даревич. На велику арену вмаршували прапороносці із прапорами Канади, України та всіх країн, де живуть українці, далі ветерани із своїми прапорами та представники церковних організацій з хоругвами. Прапороносцями проводив Корнелій Коґутяк. Після відспівання національних гимнів — канадського і українського — збірними хорами в числі понад 300 осіб, що були уставлені позаду арени, ведучі програмою на переміну привітали присутніх англійською, французькою, німе-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ЯК ПЕРЕДАЄ МОСКОВСЬКИЙ кореспондент газети „Вашінгтон Пост" Майкл Добс, за останні дні у Закавказзі загинуло, за офіційними даними, десять осіб, які впали жертвами нової хвилі заворушень. Московський кореспондент „Ню Йорк Таймсу" Фелісіті Беррінджер пише, що покликуючись на редактора інформаційного агентства Вірменпрес, що, починаючи з суботи, в Єревані за порушення комендантського часу, затримані понад 1,400 осіб. Понад 1,000 вірменських родин прибули в Єреван з Азербайджану, а в Баку прибувають азербайджанці, що проживали у сільських місцевостях Вірменії. У понеділок московська телевізія повідомила, що заворушення і демонстрації тривають в Азербайджані вже другий день.

У ВІВТОРОК В ІНДІЙСЬКІЙ СТОЛИЦІ на пресовій конференції, влаштованій афганською антиурядовою організацією муджагедінів, виступив двоюрідний брат афганського диктатора Наджібулли Мохаммад-Ґуль, якому вдалося вирватися з Афганістану. Раніше він пройшов у Москві курс спеціяльного навчання і служив в Афганській політичній поліції. Описуючи свого брата, колишній афганський чекіст розповів, що Наджібулла на його очах бив свою матір Фатіму. „Одного разу вона намагалася втекти з Кабулю, але її піймали, наділи наручники і доставили до Наджібулли, — сказав двоюрідний брат диктатора. — Фатіма досі перебуває під домашнім арештом". Користуючися своїми родинними зв'язками, а також знайомствами в політичній поліції, Мохаммед-Ґуль зміг підробити документи і, роздаючи хабарі направо і наліво, 28-го жовтня виїхати разом з жінкою з Афганістану в Індію, де, за його словами, місцеве відділення Верховного комісаріяту ООН у справах біженців надало йому статус біженця. „Моя мета — повернутися в Афганістан і разом з муджагедінами боротися проти росіян", — заявив він.

В ТЕГРАНІ З ДВОДЕННОЮ ВІЗИТОЮ побував на чолі західньонімецької урядової делеґації міністер закордонних справ Західньої Німеччини Ганс-Дітріх Геншер. У вівторок, 29-го листопада, його прийняв прем'єр-міністер Ірану Гусейн Мусаві.

ЗАСТУПНИК МІНІСТРА закордонних справ Чехо-Словаччини Евзен Васек викликав британського повіреного у справах Джана МекҐреґора і висловив йому незадоволення з приводу недавнього розгону студентської демонстрації у Лондоні. 24-го листопада коло 2,000 лондонських студентів прийшли до будинку англійського парляменту і влаштували бурхливу демонстрацію проти рішення уряду Великобританії провести реформу, зв'язану з фінансуванням системи вищої освіти. Демонстрація була настільки бурхливою, що прийшлося вмішатися поліції. Три поліціянти були поранені. 69 студентів прийшлося заарештувати за спротив властям і порушення порядку. „Ми висловлюємо глибоку стурбованість чехословацькій громадськости у зв'язку з грубим розгоном мирної демонстрації, — заявив Васек англійському дипломатові. — Ми стурбовані грубими діями лондонської поліції". Заява чеського заступника міністра про „брак демократії" у Великобританії була по суті відповіддю на неодноразові протести Великобританії з приводу розгону демонстрацій у Празі у серпні, вересні і жовтні цього року.

В АМЕРИЦІ

ДЖОРДЖ МІЧЕЛЛ, ЯКИЙ СТАВ НОВИМ лідером демократів у Сенаті, має 55 років і вважається ліберaом з Нової Англії. Ставши сенатором у 1980 році, він часто виступав проти ініціятиви адміністрації президента Регена, є активним прихильником економічних санкцій проти Південно-Африканської Республіки і не менш активним противником проти надання допомоги борцям за звільнення в Нікараґуа. Мічелл підтримує протекціоністські заходи, непопулярні навіть серед багатьох сенаторів-однопартійців Мічелла. Джордж Мічелл очолив фракцію демократичної партії, що становить більшість у Сенаті.

В КАНЗАС СИТІ, МІЗУРІ, 29-го листопада сталися два потужні вибухи, в наслідок яких загинуло шість пожежників, які намагалися загасити палаюче вантажне авто. Вибухи сталися на складі вибухових матеріялів, що застосовуються при будівництві автострад в скелястих місцевостях. Склад розташований всього за дві милі від великого торговельного центру і коли раптово загорілося вантажне авто, пожежники негайно прибули за викликом. Перший вибух стався о 4-ій годині ранку, а за двадцять хвилин стався ще один. Із семи пожежників шість було вбито відразу, а сьомий отримав поранення і перебуває у шпиталі. Вибухи були такі потужні, що на відстані десяти миль в будинках повилітали шиби, а в радіюсі двох миль від складу згасло електричне світло. На складі крім вибухівки зберігалося багато хемічних речовин.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Subscription 1 year — $40 00 6 months — $22 00 3 months — $12 00
UNA members 1 year — $15 00 Change of address — $1 00 Make check or money order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40 00 на півроку — $22 00 на 3 місяці — $12 00
Для членів УНСоюзу $15 00 річно За кожну зміну адреси — $1 00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Подвійно затруєна атмосфера в СССР

XIX Сторіччя перейшло до історії, як доба, в якій розпочався фабричний промисл. Царська Росія була така відстала і заскорузла, що сам Карло Маркс висловився про неї у своєму „Капіталі" дуже критично, виключаючи, наче б там могла прийти революція пролетаріяту проти капіталізму, бо фабричного пролетаріяту там не було. Упромисловлення Совєтського Союзу розпочалося щойно у 30-их роках. Автор першорядної статті в „ЮС Нюз енд Ворлд Ріпорт" (5-го грудня 1988) Джеф Тімбл у Москві („Перебудова проти щораз більшої пустелі") пригадує сатиричний вислів з часів, коли почали будувати фабрики в СССР: „Коли Сталін пустить дим з люльки, то закуряться всі димарі з усіх коминів". Упромисловлювання СССР стало завданням совєтської влади „число 1": за всяку ціну, у приспішеному темпі. І — як це завжди діється з російським народом — ведено ту програму безплянов, хаотично, нефахово, по-дилетантськи, не здаючи собі справи, що димарі з фабричних коминів занечищують повітря. Тепер дійшло в Совєтському Союзі до того, що затруєння повітря і вод в СССР прийняло скандальні і в деяких частинах імперії катастрофальні наслідки. Атмосфера в Евразії була вже затруєна від 1917 року комуністичним режимом, Че-Ка, НКВД, КГБ, — тепер те затруєння подвійне.

У згаданій вгорі статті поважного американського тижневого журналу наведено добрий десяток прикладів, як ота гарячка з упромисловлюванням совєтської імперії відбилася катастрофально на чистоті повітря і вод, затруївши їх відпадками з фабрик, над якими не було ніякої контролі. Кілька конкретних прикладів. З фабрики жарівок у Смоленську всю нечисть скидано до Дніпра. У Чернівцях на українській Буковині шкільні діти почали масово занедужувати спершу незрозумілою для лікарів хворобою, аж поки вони ствердили, що це затруєння забрудненим повітрям і забрудненою питною водою. Дим з фабричних коминів у Москві простягається на 140 миль від цієї совєтської столиці, закриваючи вдень сонце.

Байкальське озеро на Сибірі стало збірником сміття і відпадків з усіх близьких і далеких фабрик. Коли ж знявся крик і почалося офіційне „очищування" довкілля, то знову вилізла наверх московська вдача: поліція у Москві й інших великих містах зупиняє автомобілі, перевіряючи стан газолінових випарів, але перепускає без зупинки вантажні авта, власність фабрик. Коли минулого літа на Латвії і Литві десятки тисяч тамошніх мешканців створили „живий ланцюг", тримаючи один одного за руки у протесті проти скидання фабричних відпадків до Балтійського моря і коли в різних місцевостях СССР, між ними біля історичного Чигирина в Україні, почалися заворушення з протестами проти будування там атомових реакторів, тоді справа занечищення довкілля виринула в різкій формі на минулочервневій великій конференції Компартії у Москві. Міхаїл Ґорбачов зрозумів, що дальше занечищування повітря і води може зашкодити його старанням оздоровлювати економіку, почавши від продукції харчів та інших предметів першої потреби, яких немає у крамницях. Він покликав до життя окрему Комісію для чистоти довкілля, на чолі якої поставив вірного йому комуністичного діяча Фйодора Морґуна. Вибір був правильний, бо показалося, що той Фйодор Морґун не затаював, а сам виявив на тій великій московській конференції страхітливі наслідки занечищення повітря і води: в деяких околицях голуби, ластівки і круки, — у ріках і озерах зникли риби, матері вдарили у дзвін тривоги, бо масово захворювали діти. І сам Фйодор Морґун благав: „Товариші хеміки — зупиніть на якийсь час свою роботу".

У пресі упромисловлювання СССР, горді на той свій осяг большевики, „перестаралися". Залунало старе відоме московське слово: „Давай назад!" У здійснюваних реформах перебудови скреслено різні проєкти нових фабрик, загострено нагляд над скиданням фабричних відпадків у невідповідні місця. Самі люди набравшись відваги, почали боротися проти занадто ревних директорів різних фабрик і майстерень, які легковажили собі проблему занечищування довкілля. Деяких нароблених шкід уже не можна поправити, але ця справа стала актуальною, тим паче, що з дозволу найвищої влади газети, покликаючись на гласність, — почали виявляти всю цю скандалістику.

Ярослав Пеленський

25-РІЧЧЯ ІНСТИТУТУ ІМ. В. ЛИПИНСЬКОГО

У 1988 році Східньо-Европейський Дослідний Інститут ім. Вячеслава К. Липинського відзначає 25-річчя своєї наукової діяльности. Будучи президентом цього Інституту, бажаю з цієї нагоди коротко поінформувати українську громадськість про мету, досягнення і перспективи цієї науково-дослідної установи.

Східньо-Европейський Дослідний Інститут був заснований 1963 року у Філядельфії групою українських громадських діячів на чолі з Євгеном Зиблікевичем (1895-1987) з метою вивчати вибрані теми з новітньої історії України і Східньої Европи та української політичної думки. Тому не випадково його патроном став Вячеслав Липинський (1882-1931), один з найвидатніших політичних мислителів та ідеологів XX століття і засновник державницької школи в українській новітній історіографії.

У центрі наукових досліджень Інституту є державні і приватні архівні матеріяли. Серед численних архівних фондів, які зберігаються в Інституті, треба згадати цінний архів Вячеслава Липинського (врятований із окупованого совєтською армією Відня у 1950 роках), архів Гетьмана Павла Скоропадського та його родини, матеріяли зі спадщини Дмитра Дорошенка, Василя Кучабського, Миколи Кочубея, Бориса Матюшенка, Осипа Назарука, роду Олесницьких, Володимира Сінгалевича, Олександра Скорописа Йолтуховського та інших українських діячів.

Крім дослідницької праці, Інститут ім. В. Липинського займається видавничою діяльністю. Його заходами, наприклад, появилося надзвичайно важливе і в українському житті виняткове, чотиритомне видання джерельних документів державного австрійського архіву у Відні до історії революції та державного будівництва в Україні в 1914-1922 роках п. з. „Ereignisse in der Ukraine 1914-1922 deren Bereutung und historische Hintergrunde" (1966-1969; 2,250 стор). Це видання отримало найвищу оцінку в міжнародному науковому світі. Інститут також видав два томи зі серії „Архів В. Липинського", тобто „Листи Дмитра Дорошенка до Вячеслава Липинського" (1973; 490 стор.) і „Листи Осипа Назарука до Вячеслава Липинського (1976; 630 стор.), та один том із серії „Твори В. Липинського", його працю польською мовою і в перекладі на українську мову „Станислав М. Кричевський. Участь шляхти у великому повстанні під проводом Гетьмана Богдана Хмельницького" (1980;730 стор)

Для здійснення певних наукових завдань Інститут ім. В. Липинського співпрацює з іншими науково-дослідними установами. Наприклад, влаштовано спільно з Українським Науковим Інститутом Гарвардського університету дві наукові конференції для відзначення століття з дня народження Вячеслава Липинського. Матеріяли цих конференцій, плюс п'ять досі неопублікованих текстів В. Липинського і шість вибраних праць видатних авторів про Липинського, появилися за редакцією Ярослава Пеленського окремим томом міжнародного наукового журналу „Harvard Ukrainian Studies" п. з. „The Political and Social Ideas of Vjaceslav Lypynskyj". Цей том був також виданий окремою книгою в пам'ять Липинського. Це видання треба вважати першою англомовною збіркою праць про суспільно-політичні ідеї В. Липинського. Воно уможливлює доступ англомовному науковому світові до спадщини Липинського.

Крім Гарвардського університету, Інститут ім. В. Липинського втримує зв'язки з іншими науковими інституціями: Канадським Інститутом Українських Студій в Едмонтоні, УВАН-ом та іншими українськими і неукраїнськими установами, та з деякими університетами Европи. Наприклад, Інститут співпрацював з численними українськими науковими установами у влаштуванні Наукового Конгресу у 1000-річчя Хрищення Руси-України, який відбувся в Мюнхені весною 1988 року. Як діюча наукова інституція Інститут ім. В. Липинського влаштовує наукові конференції, семінари і публічні доповіді.

Інститут ім. В. Липинського також присвячує чимало уваги сучасним подіям в Україні та Східній Европі, публікацією журналу „Віднова", в якому співпрацюють визначні українські і неукраїнські автори, праці яких мають пряме відношення до сучасної української

(Закінчення на стор. 4)

Н. Осока

Свідомість українців пробуджується

В журналі „Україна" з'являються публікації під рубрикою „Б'ють на сполох", де українці порушують проблему національної свідомости.

Наприклад, Віталій Матеуш пропонує, „щоб на важливі посади існував конкурс", де перевагу віддавали б не одномовним (російським) кандидатам, а двомовним, які добре володіють українською мовою тобто мовою свого народу.

Інженер Олександр Трубіцин розповідає: „Живу в Москві. Але все моє дитинство минуло на Україні, школу закінчував у Дніпропетровську. Зростав у сім'ї російськомовній, хоча добра частка української крові тече в жилах. Навчався в російській школі, проходив, саме проходив! — українську мову та літературу. Що від цього залишилось? Тільки й того, що можу читати українською. Та я вважаю, що я багатший за тих, хто поряд, тому що можу зі сміхом читати „Енеїду" й зі слізьми — „Кобзаря". Адже неможливо ці шедеври перекласти іншою мовою без втрат! Чого ще в республіканських школах гостро бракує — то це історії власної республіки. Тут я відчуваю величезну прогалину в освіті. Вважаю за необхідне запровадити, окрім курсу загальної історії, ще й історію свого краю, батьківщини своєї".

Донька художника Леся Колік пише, що опубліковані в 19 і 20-му числах журналу „Україна" спогади про Івана Миколайчука „щиро передають пережите, викликають співчуття. А людські невинні муки — обурення. Журнал подає імена забутих. Серед них і Юхим Михайлів. Яка то була, виявляється, обдарована, інтелігентна, ділова людина. Спасибі авторові за нелегкий пошук, за правду забутого, або й незнаного".

У статті „Плекаймо рідне слово" Артур Бауер розповідає, як в одній з шкіл Харкова вчителі намагаються відродити українську мову й викликати в молоді зацікавлення й любов до рідної культури. Відчувши байдужість учнів до рідної мови, вони створили літературнофолкльорний гурток „Скриня", який навчає молодь „цінувати красу і силу рідного слова". Це викликало зацікавлення і ось уже „дівчатка з ніжно білою шкірою довгастих облич, з тендітними руками, старанно і невміло „вишивали" і співали невмирущу „Вишиванку":

З вечора тривожного аж до світанку
Вишивала дівчина вишиванку.
Вишивала дівчина, вишивала.
У сорочку білу душу слала.

Голос пам'яті... Розбудженої саме тут, у майже двомільйонному Харкові, де в готелі, на вулиці я не чув українського слова. Може, тому підсвідомо й бажав з ним зустрітися, йдучи до середньої школи на Римарській вулиці. Але старовинні пісні, обряди?.. Адже українських шкіл у колишній столиці України залишилося всього дві".

Вчителька української літератури Леся Зуб розповідає, що до школи надходить багато листів, у котрих випускники дякують за те, що їх навчили української мови й культури.

Судноводій Остап Кіндрачук у статті „Мово рідна, слово рідне" гостро критикує тих, хто підтримує русифікацію України, винищуючи україномовні друковані матеріяли. Він звертає увагу, що нинішній стан української мови й культури — результат кількасотрічної політики царської Росії, а потім десятиліть сталінщини та брежнєвщини. Після возз'єднання України з Росією царат доклав зусиль, щоб позбавити український народ захисту з боку його власних збройних сил — запорозького і реєстрового козацтва, використовуючи його в численних російсько-турецьких війнах XVII-XVIII століть. Козацтво завжди мусіло витримувати перший, найнищівніший удар свіжих ворожих військ, де воно несло величезні втрати. Під час завоювання Криму армією Мініха в 1735-1739 роках загинуло майже половина особового складу славного війська запорозького. У мирний час козаків використовували на споруджені Ладоського каналу, де протягом 1721 року загинуло близько 4,000 українських козаків. Також українських козаків часто проганяли за межі України: на татарські Олешки в 1709-1934 роках; на турецький Дунай в 1778-1825 роках; на колонізаційне порубіжжя Кубані в 1790-х роках. Залишених в Україні покріпачували чи прирікали на довічну військову муштру, що калічила людей фізично й морально. Не уникнув цієї нищівної муштри і великий син українського народу Тарас Шевченко, дух якого не зломився, зате дуже постраждало здоров'я. Для нищення українського волелюбного народу і його культури створювались закони, які забороняли й заперечували українську мову й українську самобутність. Тисячі найкращих синів і дочок України загинуло в Сибіру, як за царських часів, так і в роки совєтського володарювання. Ще тисячі забрав штучний голод 30-х років і Друга світова війна.

(Закінчення на стор. 4)

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД

II

Рубель втратив цього року 30 відс. на вартості, запаси золота на вичерпанні через зменшену продукцію, яка сьогодні становить 9.2 міл. унцій 3 відс. менше (16 відс. світової продукції), як подає інститут найбільшої світової асоціяції копалень золота і рафінерій у Вашінгтоні. Найбільше золота продукує Південна Африка — 19.6 міл. унцій (39 відс. світової продукції), на третьому місці ЗСА — 5.8 міл. унцій (10 відсотків світової продукції). Світова продукція золота (57 держав) цього року виносить 58 міл. унцій, зросла на 8 відс. від попереднього року. КНР купила знов (четвертий раз), 400,000 метр. тонн пшениці за 56 міл. дол. разом цього року 4.75 міл. метр. тонн. ЗСА є найбільшим доставцем зерна і харчів до Китаю (85 відс.), на другому місці є Канада. Крім того 900,000 метр. тонн пшениці купили Альжирія, Мехіко, Філіппіни, Єгипет. Продукція зерна цього року на 39 відс. менша від попереднього, помимо того фармери доставили для експорту 145 біл метр. тонн, 14 біл. більше від попереднього року зі запасів.

Банки і фінансові інституції далі в дефіцитах. Банк федеральних домашніх позичок ствердив, що 3,100 ощадностево позичкових асоціяцій за три квартали цього року мали 6.5 міл. дефіциту, а в жовтні 2 міл. дол. більше, головно через погані індустріяльні позички (найбільше в Тексас). До сьогодні 500 (цього року 102) перестало діяти, або злучилися з другими. Через спізнені виплати забезпечень три більші покидають асоціяцію і переходять до комерційних банкових інституцій. Заряд федеральних забезпечень запротестував, бо їх слідами підуть інші. Конгресова банкова комісія хоче рятувати ощадностево-позичкові інституції, на що потрібно 75 біл. дол., один більйон річно.

Замовлення на літаки „Боїнг", модель 757 фірми Ейр Крефт, дальше зростають. Греція замовила на 180 міл. дол. для Олімпійських Ігрищ, Польща, перша з Варшавського Пакту, на 220 міл дол, гроші позичають західні банки. Вживані дотепер є перестарілі з 1962 року літаки совєтського Аерофлоту (має 45), спричинюють часті аварії, найбільша минулого року, в якій згинуло 185 пасажирів. Літаки „Боїнг" на 215 пасажирів, лет 7,830 миль без зупинки, вживає 50 відс. менше бензини від совєтських. Федеральне управління авіяції, щоб запобігти аваріям, зарядило перевірку споєнь сотні старших моделів літаків „Боїнг" і замінити заклепки, головно в тих, що летять вище 26,000 фунтів. Перевірка потриває довше і буде коштувати біля 80,000 дол. за один літак. Секретар транспорту зарядив перевірку цілого персоналу транспорту: пілотів і обслугу літаків, водіїв автомашин і трамваїв, машиністів і кондукторів поїздів щодо вживання наркотиків. За останніх два роки сильно зріс продаж наркотиків, арештовано поверх 400 паскарів, а в жовтні викрито цілу сітку і ув'язнено 225 осіб.

Ей-Ті-Ті дістав від Департаменту оборони одно з найбільших дотепер замовлень на 20 тисяч мінікомп'ютерів для літаків на заг. суму 4.5 більйона долярів. Через модернізацію сильно зросли доходи і з першим грудня знову знижує на 3.8 відс. телефонічної розмови далекої віддалі, цього року знижив на 7.5 відс., що заощадить клієнтам поверх 700 мільйонів долярів річно. Дві інші телефонічні компанії: Ем-Сі-Ай, що обслуговує десять відс. клієнтів у Вашінгтоні, знижив на 15 відс., а Ю-Ю-Ес — Спрінт яка обслуговує вісім відс., у Кензес, зменшив на 20 відс.

Ціни на нафтові продукти далі падуть, через гіперпродукцію і зменшені замовлення. Сьогодні 13 держав членів ОПЕК-у продукують 22 мільйони барилок денно (можуть продукувати до 28), тому ціни впали до 13 долярів за барилку в Америці, 1,50 доляра в Европі. Цього року ЗСА імпортували 38 відс., оливи, десять відс. менше від минулого року. Остання 9-денна конференція у Відні без ОПЕК у Відні рішила зменшити продукцію ропи до 18 міл. барилок денно і піднести ціну від 15 дол. за барилку. Савдійська Арабія незгідна (15 дол), а Іран на 18 дол., так що ОПЕК спільної ціни не має.

Доляр дальше тратить на вартості, сьогодні найнижчий від 15 років. Економісти і фінансисти твердять, що на слідуючий рік впаде ще на 20 відс., що збільшить експорт через дешевий товар і зменшить торговельний дефіцитовий балянс. Останньо центральні банки Великобританії, Зах. Німеччини і Японії закупили більшу кількість і його стабілізували. ЗСА десятого жовтня дали Мехіко 3.5 більйона долярів короткотермінову позичку (одну з найбільших дотепер), щоби помогти врятувати економіку, захитану через спад цін на оливу. М. М. Фонд і Світовий банк відмовили йому позичку через високі 104 більйони долярів заборгування, найбільші після Бразилії 110 більйонів долярів, яка останньо позичила 5.2 більйона долярів у приватних банках і старається по дві позички на 2.5 більйона долярів від Світового банку і одну на 100 міл. дол. від Міжнародного монетарного фонду.

Закінчення буде.

А. Горак

МІЙ ЛЬВІВ

Львів. Я знаю Львів, його історію, почавши від княжих часів, посьогодні. Знаю добре кожну вуличку, кожний парк, кожну я пізнавав білку і мав імена для них. Знаю мій Львів, знаю добре, я зріс там. Як можна забути і не знати Львова.

Я бачу його в різних відстанях часу. Удень я думаю про долю його і життя, читаю кожну вістку. Ніччю буваю там і ходжу самітний по тих вулицях, а довкола пустка, ніхто мене не бачить, як я крокую своїми слідами.

Як сталось про це спитаєте мене, чому він так глибоко у серці моїм і думках моїх. Прожив я тут мій найщасливіший вік. Відкрив я тоді, що крім хлопців і дівчата також живуть на цій самій плянеті. Коли розкажу вам про мій Львів, ви побачите його як і я його бачу; це ж мій Львів, і ваш, і наш королівський Львів.

Гляньте на ці вузькі, стрункі прикрашені різьбою кам'яниці, три або чотириповерхові у ринку і ненадто широкі, крем'яним каменем — „брикетами" виложені вулиці, а місцями червоною паленою цеглою.

У моїй школі, тобто „буді", як ми називали, на Стрілецькій площі, катехитом був отець Годунько на ім'я здається Семен, не пам'ятаю певно, та це не важне для мене. Я тоді не кликав його по імені, а всі ми кликали прямо отче Годунько. Він собі особливо вподобав мене і ще одного з моєї кляси Ромця Здобиляка із Замарстинова.

Ми його дуже любили і старались допомогти йому чим могли. Це була польська державна гімназія 210 Г, нас українців було одинадцять в моїй клясі.

Щодня вранці о годині 7:15 служили о. Годунькові до читаної Служби Божої. А то і часто у вільний день від школи ми служили йому на „дев'ятці" при одному із бічних вівтарів у Преображенській церкві, де парохом був о. Гавриїл Костельник. Відтак після „Тихої" ми ішли часто з о. Годуньком на прохід, через ринкову площу, попри кам'яних левів, що були при вході до міської ратуші, чомусь із наставленими зубами напіввідкритою пащею, так мені все ввижались, насправді вони мали затулені пащі. Ішли попри студню з водограєм і Посейдоном, там на розі стояла старенька пригорблена жінка з візком на два колеса, продавала живі цвіти — більші і маленькі в'язочки запашних гвоздиків і фіялок, прибраних зеленим листям конвалії, а весною продавала також конвалії та крім цього преціі, такі внизу грубші і пухкіші.

Вона, ця бабуся, іздалека вже кланялась отцеві і вітала „Слава Ісусу Христу!", та приготовляла для нього торбинку із прецлями.

Бабуся ця була українкою. Пам'ятаю, що бачив її не раз у вікні сутерин однієї з кам'яниць при Казимирівській вулиці. Усе ранком, коли я біг до школи вона помахувала мені рукою. Біг? Так, і то добрим бігцем, бо 10 грошів, які діставали на трамвай і молоко, щоденно я складав. А в суботу, після школи ходив на „кракедани" і рився в горах книжок, розкладених на „страганах", або в антикварні Каліновського на Баторого спинався по драбині до самого вершка, вишукував всякі старі „раритаси" з мистецтва та нашої історії часами знаходив і рукописи, манускрипти, щоденники й інші „білі круки". Ці речі я залюбки читав, а відтак складав у шафах нашої родинної бібліотеки.

Читав я звичайно при світлі свічки ген до пізньої ночі. Світло ставив на нічному столику, відчиняючи дверцята лиш трішки, так щоб промінь світла падав на книжку і я міг вигідно в ліжку читати. А татко чи служниця, проходячи попри спальню, не бачили ясного світла через щілину дверей.

Але вертаємось до моїх прогульок із отцем Годуньком. Ми проходили попри кіно „Балтик", автобусну стацію через Стрілецьку площу біля будинку пожежної сторожі на Замковій вулиці, ми прямували на Високий Замок. Спинаючись до гори вузькою крутою доріжкою, переходили попри залишки кам'яних воріт до замку князя Льва. Колись він був на вершку гори із якого сліду вже не було. Замок останній раз був зруйнований під час облоги Львова гетьманом Богданом Хмельницьким. А рештки руїн запрятали поляки і побудували трикутну вежу для геодезійних помірів, та перед самою війною взялись будувати радіостанцію і ніколи її не скінчили. Минули ми стару порохівницю — башту, будинок без вікон у якому колись в давнину переховували зброю і амуніцію; ще хвилина і ми вже нагорі.

Подорозі о. Годунько вгощав нас прецлями і розказував нам про історію України, князів, гетьманів, участь козаків під Віднем та про визвольні змагання 1918 року і про Листопад. Сам він, майже 14-літній, добровільно зголосився та став найменшим Усусусом. На цей високий замок він викочував з вістуном Зенком Яворським гавбицю, з якої били по поляках замкнених в кадетській школі в ці пропам'ятні дні листопада. В той час було тут повно окопів і шанців, залишених після відступу москалів.

Отець Годунько чи часом не був чарівником, бо зачаровував нас своїми оповіданнями, а ми слухали, сидячи на траві, і не ворушились. А отець, підносячись, час від часу підтягав рукав і показував своїми довгими пальцями напрям: тут направо, він казав, бачите, під горою вдолині, де поїзд ось під'їжджає — це стація Підзамче. Вона була в наших руках уже в перший ранок листопада. А ось там дивіться трохи на північний захід, це Янівська вулиця, а дерева, як зелений парк — це Янівський цвинтар; там спочиває багато „нашого брата" — січових стрільців. Боролись вони, як оці леви. А ген наліво від Городецької, яка пнеться в гору, прямуючи на захід, на вершку серед зелені з будинками навколо і митрополичою палатою красується наш собор святого Юра. А тут, ближче, ще далі наліво, це ринок звідки ми прийшли. Бачите, який гарний і до сонця виблискується чотиригранна струнка вежа ратуші з годинниками. Там майорів наш синьо-жовтий прапор в листопаді 1918 року. Уявляєте, який гордий я був тоді, і тепер, що ми помагали творити Україну.

А я приплющував очі і бачив в моїй уяві, як на кіноекрані картини цієї боротьби. І леви оці кам'яні, що біля ратуші, підносились, ставали живими прибирались у стрілецькі однострої і шинелі, шапки мазепинки... подвоювались помножувались й ішли лавами на ворога. Я чув клекіт машинових крісів, зриви ручних ґранат, постріли поодиноких крісів і сальви, димки і тут і там. Я бачив, як ці січові леви рвались на тих зайдів леґіоністів і вони втікали від реву наших левів. Мені здавалось, що я власними очима бачив і переживав кожну хвилину цих боїв і моє тіло здригалось із болю, коли ввижався мені підкошений кулею січовик.

Ми уважно слухали ці оповідання годинами... Ми слухали і не були голодні, не чули осіннього холоду і часами так просиджували до 3-ої, або 4-ої год. пополудні, слухали і слухали.

Одного разу пригадую отець Годунько звернувся до мене і сказав: „Ти, Тосю, обіцяй мені, що коли згадуватимеш про наш Львів — згадай мене, не забудь". І я обіцянки своєї дотримав.

Часто згадую свій Львів і о. Годунька, найчастіше в листопаді. Декілька літ пізніше о. Годунько був призначений на капеляна Української Повстанської Армії та був важко ранений в часі відправи Польової Служби Божої для бійців УПА. Тримаючи в руках Святі Дари, він благословив: „І всіх вас православних християн..." не скінчив, бо куля кагебівського скритовбивця із засідки на дереві в листопаді 1946 року пройшла його груди і він повалився на землю, тримаючи міцно чашу в руках.

Я пам'ятаю мій Львів, я бачу його днем і нічю, та пам'ятаю о. Годунька і його добрячу усмішку. Згадую його кожного листопада, так, як колись обіцяв, як і ці хвилини, що я мав змогу з ним бути. Бо він був тим неустрашимим Христовим Воїном, що готов був життя своє віддати за улюблений свій український народ, за право жити на своїй землі свобідно. Він хотів жертвувати своє життя за віру батьків своїх і за Церков святу, мовчазну в новітніх катакомбах, якої полум'яний меч Христовий він ніс високо і серед воїнства УПА.

Отець Годованько власне був тим надхненником, що в моєму, тоді молодому, серці вщепив гарячу любов до України та до рідного Львова.

цькою, еспанською та португальською мовами, розпочинаючи свої слова рідною українською. Вони пояснили коротко важливість відзначування 1000-річчя Хрищення України, а відтак передали слово голові КУК на Торонто, і голові імпрезового комітету інж. Ярославові Соколикові. Він ще раз сердечно привітав присутніх представників чотирьох континентів, що так численно зібралися на V СКВУ і у заключенні обрали молодого енергійного президента Юрія Шимка. В імені всіх зібраних він обіцяв повну підтримку новообраному проводові, а рівночасно передав привіт братам і сестрам в Україні, прирікаючи їм усю моральну та матеріяльну допомогу.

З черги Х. Маців відчитала привіт від генерального губернатора Канади достойної Жан Сове, а відомий політичний діяч Андрій Вітер перечитав привіт від прем'єр-міністра Канади Браєна Малруні, як також привітав присутніх в своєму імені, особливо — молодь — цей „цвіт України і красу". Катерина Чумаченко, асистент директора інформації при Білому Домі відчитала привіт від президента ЗСА Роналда Реґена. Обидва привіти провідників країн звертали увагу на те, що вперше український конґрес відбувається в часі великих політичних перемін у СССР.

Всенародна маніфестація на закінчення...

(Закінчення зі стор. 1)

На арену вмаршовують прапороносці з молодечих організацій

У дальшій частині офіційної програми уступаючий президент СКВУ Петро Саварин відчитав маніфест до усіх українців, а особливо до тих, що живуть на українських землях який закінчувався закликом „поставмо Україну на карту світу і Европи!" та словами Т. Шевченка, з уваги на те, що проголошено рік 1989 роком Т. Шевченка: „в своїй хаті, своя правда і сила і воля".

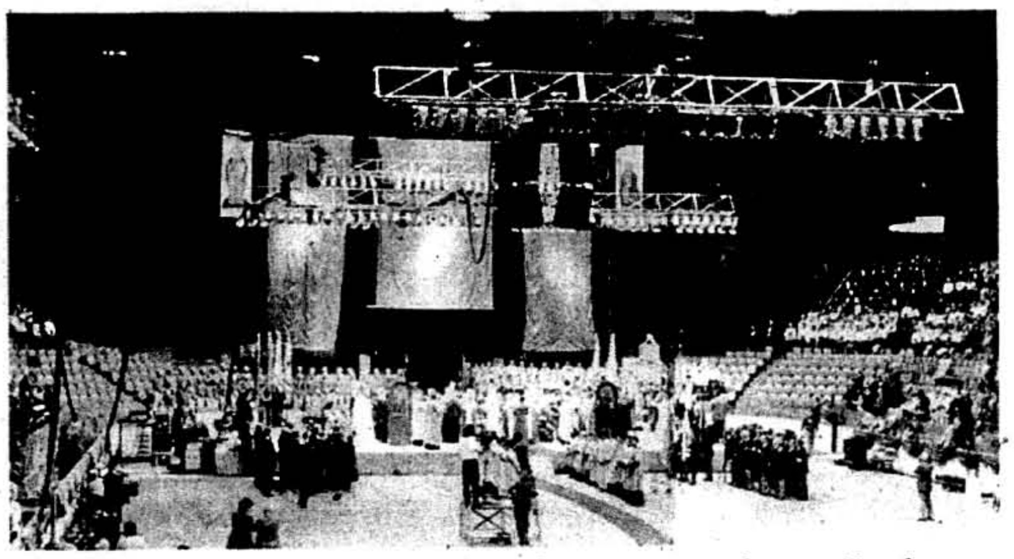
Останнім забрав слово новообраний президент СКВУ Ю. Шимко, який після короткого привіту плинною англійською та французькою мовами виголосив відтак довшу промову по-українськи, густо переплітану цитатами із Шевченка, Франка, Лесі Українки, В. Стуса, Є. Сверстюка і М. Руденка.

Його слово було сповнене оптимізму і віри в незнищимість українського народу, вказуючи на сьогоднішнє національне відродження в Україні, речником якого є Українська Гельсінкська Спілка. Він заявив, що в цей „суворий час", ми вільні українці є готові морально і матеріяльно допомогти українському народові але не режимові, який тепер панує в Україні. Вкінці Ю. Шимко звернув увагу, що ми, українці, в діяспорі — члени СКВУ — є символом єдности, але і також братання з нашими землями в Україні і нема та не буде сили, щоб знищити наш народ.

„Бо всі ми живемо у прибраних батьківщинах, але як один народ зі спільним минулим і зі спільним майбутнім. Тут ми мусимо єднатися в СКВУ та інформувати вірно світ про процеси, які відбуваються в Україні". На закінчення палким „Батьківщина живе і буде жити!" президент СКВУ закликав присутніх спільно відспівати гимн-молитву „Боже нам єдність подай".

Зміст свого слова Ю. Шимко передав також в короткому зведенні англійською та французькою мовами, додаючи до того ще також інші думки.

Мистецька частина програми під знаменом Тризуба і Хреста, мала назву „Дійство о Законі і о Божій Благодаті" і була під режисурою Андрія Перекліти, зі сценарієм Ореста Павліва і музичним оформленням Зеновія Лавришина. Розпочалася вона музичним прологом з кантати „Великий день" із музикою З. Лавришина і словами О. Тарнавського у виконанні зібраних хорів з понад 500 осіб і симфонічної оркестри під керуванням З. Лавришина. Далі присутні мали нагоду побачити у прегарному мистецькому пов'язанні дикторів-співців і танців та пантоміми історію українського народу до прийняття християнської віри.

Духовенство, служителі, Лицарі Колюмба і хори в часі соборного Молебня.

Підносять великий хрест — символ Християнства — попереду княгиня Ольга і Володимир Великий.

Незвичайно гарно понад 60 дівчат вивели хоровід „Марену" та „Івана Купала" із сольовим танком Марійки Самець. Відтак в такій самій формі получення співців-дикторів і окремих сцен ми побачили св. Андрія на київських горах, заслухали кантати „Єднаймося" у виконанні хорів та оркестри зі солісткою Оксаною Макогон і знову у формі пантоміми з дикторами проникання Христової науки в Русь-Україну на протязі восьми століть. IX Концерт Л. Бортнянського із численними солістами в особах: О. Макогон, Люби Козак, Ірини Щурко, Адріяни Дикович, Олександра Хміля, Андрія Сороки і Стефана Кривенького, в оркестрації З. Лавришина вийшов бездоганно. Остання сцена монтажу представляла двір князя Володимира Великого і його прийняття християнської віри. В заключній частині видвигнено на підвищення великий хрест. „Великий день", кантата написана для святкувань 1000-річчя і присвячена V СКВУ вперше виконав її композитор З. Лавришин, як диригент оркестри і хорів із сольо А. Сороки та традиційною вже молитвою „Владико неба і землі" із сольо О. Хміля закінчено музичну програму.

Завершенням цієї дбайливо вирежисированої маніфестації був виступ молоді в числі коло 400 виконавців, в більшості пластунів, членів ОДУМ і СУМ під проводом Ореста Гараса. Молодь у своїх одностроях вивела спершу чотири великі колеса, що розтягнули на арені кольорові стяжки і у теміні залі засвітили ліхтарики, а відтак уклали на сцені величезний хрест, який символізував Хрищення України.

Спільним могутнім гимном „Боже Великий Єдиний", що його відспівали хористи враз із публікою, закінчено після год. 4-ої по полудні цю величезну маніфестацію єдности і християнства українського народу.

Ще довго після закінчення, не зважаючи на пізню пору, люди не розходилися із залі та довколишніх вулиць, немов бажаючи ще продовжити цей вияв української живучости і 1000-річної історії українського християнства.

Кінцева сцена „Дійства" св. Володимир Великий благословить хрестом після прийняття Христової віри.

Частина публіки в часі відспівання гимнів.

РОБЕРТ ДОЛ В ПОНЕДІЛОК, 28-го листопада ц.р., після зустрічі з Дж. Бушом сказав кореспондентам, що боротьба між ними закінчилась одночасно з закіченням виборів. Тепер він буде допомагати Дж. Бушові стати великим президентом. Буш також заявив, що вони будуть тісно співпрацювати і що ніяких недомовленостей між ними нема. На питання журналістів чи погодиться він на підвищення податків, Дол відповів рішучим „Ні!"

У 10-ту річницю смерти

У десяту, невимовно болючу, річницю смерти св. п. о. крилошанина Павла Джулинського буде відслужена Служба Божа в суботу, 3-го грудня ц.р. о год. 9-ій рано в церкві св. о. Миколая в Торонто.

О. П. Джулинський

2-го грудня 1978 року, 10 років тому, рознеслася сумна вістка про смерть ревного священика, мужа, батька, діда, прадіда і брата о. крилошанина Павла Джулинського. Вже як молодий священик брав активну участь у листопадових подіях 1918 року, за це був арештований і засланий до в'язниці в Бриґідках та до таборів інтернованих.

Рівночасно з працею ревного священика багато часу присвячував для національного виховання своїх парафіян.

Воєнна хуртовина змусила його виїхати з родиною на еміграцію. Тяжко було лишати рідну землю не знаючи будуччини, чи зможе дальше продовжувати працю на славу Бога й України. Бог милосердний завжди був з ним та його родиною.

Після залишення рідних земель о. Павло душпастирював серед наших людей на Словаччині. Переїхавши опісля до Німеччини в Реґенсбурзі отець дальше мав нагоду працювати душпастирем, ґімназійним катехитом та капеляном для полонених дивізійників.

У 1949 році наймолодший брат отця спроваджує всю родину до Канади, де знову неструджений священик продовжує свою душпастирську працю, яка в Канаді не була легкою і вимагала багато труду та посвяти. Отець крилошанин — енергійний та повний посвяти, не жалував свого здоров'я і труду. Отець душпастирював у багатьох місцевостях Онтаріо, будував Божі храми і де тільки міг вишукував вірних та приносив їм духовну поміч.

Праця невтомного священика не закінчується в Канаді. У 1968 році Блаженніший Патріярх Йосиф висилає отця до Чикаго. Чому саме Патріярх вибрав якраз того скромного, вже старшого в цей час священика? Тодішня ситуація в парафії свв. Володимира і Ольги вимагала на тільки душпастирської праці, але треба було людини, яка своєю лагідною вдачею привела б згоду в громаді. Не маючи храму, отець протопресвітер Білецький дав отцеві Павлові змогу відправляти Богослуження для вірних у православному соборі.

У 1969 році поблагословлено нову площу, на якій згодом, завдяки отцеві Павлові, розпочалася будова собору свв. Володимира й Ольги в Чикаго.

Патріярх іменував отця Павла митрополичим радником, а в червні 1973 року — крилошанином.

Хоч нитка життя невтомного душпастиря перервалася і мрія про поворот до рідного краю не здійснилася, то канадська земля нехай буде йому легкою, а пам'ять про нього буде завжди між нами.

Дружина і діти

У безмежному смутку повідомляємо Приятелів і Знайомих, що в середу, 30-го листопада 1988 р. заосмотрений Найсвятішими Тайнами відійшов у Вічність наш Найдорожчий
МУЖ, БАТЬКО, ДІДО, БРАТ І СТРИЙКО

бл. п.

АНТІН ЦАПАР

ПАНАХИДА в п'ятницю, 2-го грудня 1988 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Burnadz, 371 Lakewood Ave., Clifton, N.J.

ПОХОРОН у суботу, 3-го грудня 1988 р. о год. 9:00 ранку в церкві св. Миколая, 216 President St., Passaic, N.J., а опісля на український православний цвинтар св. Андрія Первозванного в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Горем прибиті:
дружина — ІРЕНА
доньки:
СОНЯ КАЛЬМАН
МАРТА КОРДУБА з мужем ЮРІЄМ
внуки:
ХРИСТЯ
МАРКО
АНТОНІЯ
АДРІЯН
та ближча і дальша Родина в Україні, Польщі й Америці

У ВІВТОРОК, 29-ГО ЛИСТОПАДА, Джордж Буш зустрівся з сенаторами-республіканцями. Перед цією зустріччю він сказав журналістам, що боротьба з дефіцитом федерального бюджету є найголовнішим питанням, яке йому належить вирішити. На питання, чи він використає рекомендації уряду президента Р. Реґена на наступний фінансовий рік, Дж. Буш відповів, що саме це питання й буде вирішуватись на зустрічі з сенаторами. На цю зустріч майбутній президент запросив Джана Сунуну, який очолить канцелярію Білого Дому, а також Ричарда Дармана, який буде відповідати за підготовку проєкту федерального бюджету. В обговоренні питань боротьби з дефіцитом брали участь майбутній віце-президент Ден Квейл, лідер республіканської меншости в Сенаті Роберт Дол та ще сім сенаторів.

БОРОТЬБА ДЕМОКРАТІВ за становище лідера більшости в Сенаті закінчилася перемогою Роберта Мічелла. На лідера було три претенденти, Бернард Джансон зі стейту Луїзіяна, сенатор з Гавайських островів Інону Інує і Р. Мічелл, який заявив, що вважає за необхідне виконати свій обов'язок перед американським народом, перед виборцями. Мічелл заступить сен. Бирда, який раніше зрезиґнував з лідерства.

ОДИН З ПРОВІДНИХ югославських журналів опублікував дві статті, які закликають до запровадження в країні багатопартійної системи. Журнал „Данас" писав: „Союз комуністів Югославії навіки прославив би себе в історії, ставши першою комуністичною партією, яка приведе свою країну до повної демократії, а значить — до багатопартійної системи". Закликаючи югославську Комуністичну партію добровільно „відмовитися від монополії на владу", автор у той же час висловив сумнів з приводу здатности Союзу комуністів Югославії віддати собі звіт, наскільки такий захід необхідний і цілющий для самої партії.

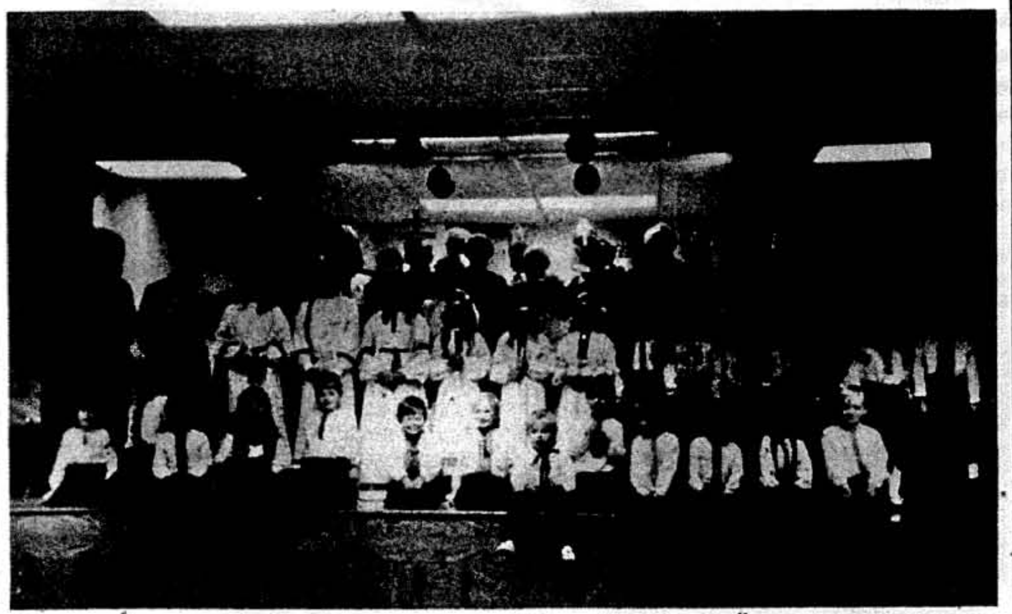
В НЕДІЛЮ У МОСКВУ з короткою „технічною" візитою прибув найбільше високопоставлений чиновник міністерства закордонних справ Ізраїля, який коли-небудь відвідував СССР від 1967 року: генеральний директор міністерства закордонних справ Авраам Тамір. Однак у самому Ізраїлі, як повідомляють жидівські газети, його приїзд у Москву викликав незадоволення і замішання, бо він був зроблений з власної ініціятиви ізраїльського дипломата і не узгоджений з начальством. Офіційною метою поїздки генерального директора ізраїльського міністерства закордонних справ у Москву повинно бути інспектування невеликої групи ізраїльських дипломатів, що працюють в амбасаді Голляндії, які приїхали в Москву в липні минулого року і займаються оформленням віз для еміґрантів, а також рішенням справ, зв'язаних з експлуатацією пустуючого від 1967 року будинку амбасади Ізраїля.

З ВИФЛЕЄМУ ПОВІДОМИЛИ кореспонденти, що у зв'язку із заворушеннями на окупованих землях, зокрема на західньому березі ріки Йордан і смузі Ґази, у Вифлеємі, місці народження Ісуса Христа, не зможуть в цьому році відбутися традиційні християнські святкування з нагоди Різдвяних свят. Окупаційна влада побоюється, що палестинці використають великий наплив паломників для своїх цілей і влаштують напади на ізраїльських поселенців і приїжджих закордонних відвідувачів. Заступник посадника містечка Вифлием Ганна Нассер заявив, що „у нас немає жадної причини до святкувань Різдва Христового, ми мусимо дбати про нашу кожноденну екзистенцію".

ПРЕЗИДЕНТ ІРАКУ Саддам Гуссейн, несподівано прибув до Єгипту на розмови з тамошнім президентом Госні Мубараком. Ця перша візита Гуссейна до Каїро від часу відновлення зв'язків Іраку з Єгиптом в 1987 році, викликала загальне зацікавлення у політичному світі. Єгипетські інформатори заявили, що вони сподівалися когось з міністрів, але справа мусить бути напевно важною коли сам президент вирішив прибути на розмови. Взагалі, після проголошення Радою Палестини самостійної держави, на Близькому Сході відчувається збільшення політичної активности держав, — кажуть політичні спостерігачі і аналітики. Наприклад Г. Мубарак вже два рази зустрічався з королем Йорданії Гуссейном, деякі єгипетські дипломати зустрічалися з президентом Сирії, а Ясір Арафат взагалі перебуває у постійних поїздках з одної держави в другу.

АҐЕНТСТВО РОЙТЕРСА передало з Москви інформацію про те, що совєти відкрито признаються вже до переговорів між ними і антикомуністичними повстанцями-муджагедінами, які ведуться у столиці Пакістану Ісламабаді. Згідно із совєтськими джерелами обидвом сторонам вдалося вже договоритись про справу виміни полоненими. Абдуль Раґім, один з керівників повстанського руху заявив кореспондентам, що „ми при тій нагоді піднесли також чимало інших справ".

Йонкерська школа вітала Кардинала

Діти школи українознавства при парафії св. Михаїла в Йонкерсі, які вітали Блаженнішого Мирослава Івана Любачівського.

Школа українознавства при парафії св. Михаїла в Йонкерсі, Ню Йорк, мала велику шану вітати Блаженнішого Верховного Архиєпископа Мирослава Івана Любачівського 29-го жовтня ц.р.

Учителі й учні школи влаштували програму з нагоди відвідин і 50-ліття священства Верховного. Під час програми учні першої кляси Устя Тарнавська й Семен Вариха подарували Верховному квіти й картку, яку підписали всі школярі.

На закінчення програми всі виконавці й присутні гості заспівали Блаженнішому „Многая літа". Опісля батьківський комітет гостив кавою й солодким.

Оля Шкафаровська-Рудик

В НЕДІЛЮ, 7-ГО ЛИСТОПАДА в містечку Гантінґтон на Лоґ Айленді в стейті Ню Йорк вкрадено картину Едуарда Мане „Букет півоній". На думку експертів картина оцінюється на суму із семи чисел. Злодій без особливих труднощів зняв її серед білого дня і виніс ніким не зупинений. Це сталося між 3:30 і 4:30 по полудні. В цьому музеї працюють лише кілька людей і всього два охоронці. Детектив Френк Барейро повідомив кореспондента газети „Ню Йорк Пост", що про пропажу вже повідомили ФБІ та Інтерпол. Вкрадена картина так широко відома, що продати відомому колекціонерові чи музеєві злодії не зможуть. Її міг би придбати потайки лише нікому невідомий мільйонер.

СКАНДАЛ, ЩО ВИНИК У ЗВ'ЯЗКУ з арештом директора однієї з шкіл в ділянці Бронкс в Ню Йорку на початку листопада ц.р., розростається. Як уже повідомлялося, керівник шкільної системи Ричард Ґрін тимчасово позбавив права на працю вісьмох керівників шкіл Бронкса, яких звинувачують в корупції та торгівлі наркотиками. Адвокат, що захищає їхні інтереси, заявив, що Р. Ґрін не мав права позбавляти їх праці. В понеділок, 28-го листопада, Йоланта Прет Пікарт посвідчила, що директор школи вимагав від неї інтимних стосунків за те, що надає їй право працювати в школі. На сьогоднішній день під слідством перебуває 11 шкіл Бронксу. Відповідальний у справах освіти в Ню Йорку Роберт Ваґнер вважає, що ці події можуть причинитися до реорганізації всієї шкільної системи Ню Йорку. У вівторк, 29-го листопада, слідство перенесено з Ню Йорку до Олбані.

В ПОНЕДІЛОК, 28-ГО ЛИСТОПАДА, поліція затримала японського терориста Тікомура, який намагався підкладати бомби в Ню Джерзі і взагалі займався терором. Американці вважають, що йому загрожує не менше ста років тюремного ув'язнення.

Відзначення Тисячоліття у Сейнт Джозефі, Мізурі

„Тисячу років тому принц Київської Руси Володимир, скинувши поганського бога Перуна у Дніпро, наказав мешканцям Києва охриститися у християнську віру". Так описує місцева преса про відзначення Тисячоліття Християнства у місті Сейнт Джозефі, Мізурі.

Українська громада Сейнт Джозефу маленька, але разом із громадами Лінкольн, Небраска, Омага, й Кензас Сити спільно відзначили цю важливу подію в українській історії.

Урочистості відзначення Тисячоліття відбулися у римо-католицькій церкві Сейнт Джеймс, бо місцева українська католицька церква святого Йосифа була замала примістити більше ніж триста присутніх.

Шість українських священиків разом із двома римо-католицькими священиками розпочали святочну процесію. Вівтар був прикрашений українським різьбленим хрестом, українськими іконами, прибраними вишиваними рушниками. Святу Літургію українською і англійською мовами відправляв отець Іван Кротек, український парох церков Сейнт Джозефу, Лінкольну й Омаги. Дуже гарно, українською мовою, співав хор з української церкви в Омага, Небраска. Після Святої Літургії присутні взяли участь у святочному прийнятті й обіді, що його приготували парафіяни. За смачними українськими голубцями, ковбасою з капустою, тістечками й іншими українськими стравами, у приємній українській атмосфері пройшло кілька годин. Майже всі парафіяни цих трьох церков між собою знайомі, це вже не вперше, що вони спільно організовують й відзначають українські історичні події як не в Небрасці, то в Кензас Сиrі.

Місцева преса два рази дуже прихильно описувала українське Тисячоліття, про українців у Сейнт Джозефі.

Напевно є багато маленьких українських громад, про які ми не читаємо у пресі, але вони активно працюють на українській ниві. Вірю, що й інші маленькі українські громади час від часу будуть подавати до української преси про життя в їхніх місцевостях.

Е. К.

25-річчя...

(Закінчення зі ст. 2)

проблематики. Останній том „Віднови" (т. 6/7) присвячений темі „Гласність, перебудова і українська дійсність". Чергові томи „Віднови" висвітлюватимуть актуальні події в Україні та інших східньоевропейських країнах. У зв'язку з досліджєнням сучасної ситуації в Україні, Інститут ім. В. Липинського і Українська Вільна Академія Наук спільно влаштовує в листопаді 1988 року наукову конференцію, присвячену тематиці „Сучасний стан в Україні".

Якщо йдеться про видавничу діяльність у найближчому майбутньому, то Інститут має на меті завершити тритомне видання історичних творів Липинського, серед них, нове видання його клясичної праці „Україна на переломі" (друкується), та видати суспільно-політичні праці Липинського в трьох томах, а також його листи до різних кореспондентів у чотирьох томах. Заплановане є також видання спогадів Гетьмана Павла Скоропадського, виїнятково рідкісного, досі неопублікованого джерела до історії української революції і державного будівництва 1917-1918 років, та чергові томи з архіву Липинського та інших діячів. Збережені і опубліковані архівні матеріяли Інституту матимуть тривале значення не лише для науки, а й, зокрема, для закріплення національної і державної свідомости.

Щоб здійснити задумані видавничі проєкти, Інститут ім. В. Яипинського потребує фінансової підтримки. Тому управа Інституту ім. В. Липинського звертається до українського громадянства з проханням поцікавитися ближче працею і виданням Інституту, статиійого активними прихильниками і запропонувати йому підтримку. Адреса Інституту: W. K. Lypynsky East European Research Institute 469 Flamingo, Philadelphia, PA 19128.

Свідомість...

(Закінчення зі ст. 2)

Потім зникали українські школи, дитячі садки, театри та ін.

Сьогодні в Україні стверджується думка про необхідність міжнаціональних відносин в республіці на засадах справжнього, а не декляративного інтернаціоналізму, щоб створити реальну і всебічну рівноправність народів, їхніх мов і культур. А 16-го червня 1988 року група росіян Львова звернулася до російськомовного населення України сприяти відновленню української мови в республіці.

Українські патріоти домагаються надання українській мові статусу державної і переведення всіх учбових закладів на викладання українською мовою, бо відсутність законодавчих гарантій для української мови й культури породжує невпевненість серед її шанувальників і сприяє поширенню російського шовінізму, котрий врешті спричиняється до перетворення Хортиці на кам'яний підмурок величезного мосту, а Чигирину на атомний котлован.